

monstracije v Pragi so bila pobalinstva, kar se pa sedaj dogaja zaradi pouka čeških otrok je kulturni barbarizem prve vrste, zločinstvo proti zakonu in človečnosti. V teh dneh cesarjevega jubileja je moralo stopiti nad 10 tisoč čeških otrok v šolski štrajk, da bi bila tako šolska oblastva prisiljena, izpolniti šolske postavbe. Koncem svojega govora stavi odločno zahtevo, naj se čimprej izvede zakon o starostnem in invaliditetnem zavarovanju, naj se odpravi naglo sodstvo v Pragi in kliče vladi: Proč od tod, v hiši splošne in enake volilne pravice nimaš nič opraviti. — Posl. dr. B y b a r j je interpeliral ministrskega predsednika ali je res dala vlada Italijanom obljubo, da jim da vseučilišče pod pritiskom Italije ter meni, da bi tako popuščanje tuji državi nasproti oškodovalo ugled Avstro-Ogrske kot veselite, kar bi bilo posebno sedaj, ko je zbudilo vprašanje o aneksiji take kontroverse, jako obžalovanja vredno.

* „Narodna Zveza“ je sklenila stopiti v načelno opozicijo proti vladi barona Bienertha.

* Jugoslovanski poslanci so se izrekli proti laškemu vseučilišču v Trstu. „Narodna zveza“ protestira proti temu, ni pa nasploh proti laškemu vseučilišču. Zahteva, da se istočasno z laškimi reši vprašanje slovenskega vseučilišča.

* Deputacija slovenskih visokošolcev je bila pod vodstvom dr. Ivčevića in Sustersiča pri min. predsedniku ter mu izročila spomenico v svojih zahtevah. Bienerth je rekel, da vlada ne more zavzeti še definitivnega stališča, hoče pa vprašanje o slov. vseučilišču marljivo študirati!

* Ministrski predsednik baron Bienerth se zopet pogaja z voditelji „velikih“ parlamentarnih strank, ker bi rad čimprej sestavil parlamentarno ministristvo. Oficijozno utemeljuje to naglico s tem, da zahteva notranji del države čim hitrejšo rešitev. Nekaj rešitve je že na tem; saj je sedanji položaj sploh nevzdržen. Ampak menda je na stvari še nekaj drugega, kar se oficijozno ne pove. Zunanji položaj države je namreč še bolj s teu in tudi za barona Aerenthala so notranje razmere neznosne. Posledice aneksije Bosne in Hercegovine so napravile Avstro-Ogrski take težave, da ji vladanje z uradniškimi kabinetni ne pride v okom.

* Proti Čehom na Dunaju. V 3. in 4. dunajskem okrajnem zastopu so soglasno sklenili, da zahtevajo, da bodi na Nižjem Avstrijskem nemščina edini učni jezik. Zastop Landstrasse je pa zahteval, naj se prepovejo na Dunaju češki napisi in lepaki.

* Pogodba med Rusijo in Italijo. „Matin“ poroča, da sta Rusija in Italija sklenili med sabo pogodbo v varstvo svojih interesov na Balkanu. — Z druge strani poročajo: V poučenih krogih so prepričani, da se je italijansko-ruski dogovor sklenil le v ta namen, da se prepreči nadaljno prodiranje Avstro-Ogrske na Balkanu. Dogovor je potemtakem defenziven.

* Velik šoh ruskega ženstva se vrši ta mesec v Petrogradu. Namen mu bo razpravljati o položaju žene v socialnem in političnem pogledu ter se potegniti za enopravnost ženstva.

* Italijanske finance. Italijanski državni proračun za leto 1909. izkazuje 30 milijonov prebitka.

* Srbija. V Srbiji še ni pomirjeno razburjenje. Kralj Peter je brzojavno čestital našemu cesarju k 60 letnici.

* Boj kot proti avstrijskemu blagu. Iz Soluna javljajo: V N-gotinu je prebivalstvo zagrozilo trgovcem, da jim zažge vse avstrijsko blago in vse prodajalnice.

Oklic.

Dne 21. novembra t. l. je umrl v Leoninumu v Ljubljani Josip Ciperle, meščanski učitelj na Dunaju. Vnet rodoljub in narodnjak je bil pokojni Ciperle. Ni ga bilo narodnega društva in podjetja, da bi mu on ne bil podpornik. Iz vsega srca je bil pa slovenski učitelj, ki je tudi v tujini svoje moči posvečal slovenski domovini, ki jo je ljubil iz vsega srca. Ciperle ni bil samo uzoren učitelj, temveč ima tudi na pisateljskem polju obilo zaslug. Ko so bili uredniki „Učiteljskemu Tovarišu“ Močnik, Praprotnik in Dimnik, je bil Ciperle najzvestejši sodrnik tega lista. Pa tudi sicer je mnogo pisal, da bi proslavil svojo ljubljeno domovino. Skratka: Ciperle je bil vobče zaslužen slovenski učitelj in pisatelj. Nas učitelje in njega mnogobrojne prijatelje veže sveta dolžnost, da mu postavimo nagrobni spomenik. V ta namen se obrača podpisani odbor do tovarišev, prijateljev, sorodnikov in znancev blagega pokojnika s ponižno prošnjo, da vsak po svoji moči prispeva za nagrobni spomenik pokojnemu Ciperletu. Dotični zneski naj se pošiljajo blagajniku podpornega društva, gospodu Jakobu Dimniku, nadučitelju v Ljubljani.

Deželno slovensko učiteljsko društvo
v Ljubljani, dne 9. decembra 1908.

Juraj Režek, Fran Škulj,
predsednik, tajnik.

Poziv na milosrčnike!

„Učit. Tov.“ je pozval cenjene tovariše in tovarišice, da pomorejo „suspendiranemu tovarišu“. Iz začetka sem jaz ta poziv sprejel jako skeptično, ker nisem vedel, kdo je dotičnik in kaj je zakrivil. Kasneje sem se prepričal, da je dotični tovariš res potreben podpore! Še več! Dotični tovariš, ki službuje sedaj na Notranjskem, je bil moj sodrnik, ko sem še bil šolski voditelj v Lokvi v Sežasčini na Primorskem! Lahko rečem mirnim srecem, da je bil izboren učitelj.

V pismu z dne 27. novembra mi piše, da se mu godi jako slabo. „Apeliral sem sicer na vse slovensko učiteljstvo, a žalibog sem dobil vsega skupaj le 61 K.“

Tovariš, ki ni zakrivil nič tako hudega in ki bo pri ministrstvu gotovo oproščen, ima sedaj le 78 K mesečno; za študijujoča otroka pa mora plačevati 82 K mesečno.

Dragi stanovski tovariši! Pomagajte v imenu humanitete! Jaz mu privatnim potom pošljem svoj „obulus“; vi pa storite to potom uredništva „Učit. Tovariša“. Dobro delo storite! Zakaj tovariš in prijatelj mi piše: „Ako ne dobim nujne podpore, morata moja otroka iz šole! Hčerka je v III. tečaju učiteljskega, a sin v I. tečaju.“

Dragi tovariši in tovarišice, pomagajte! Bis dat, qui cito dat! —

Bukovica, 6. decembra 1908.

Janko Leban.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Tov. Janko Žirovnik iz St. Vida za v novembru prodane Narodne pesmi 83-47 K; tov. Angela Trošt in tov. Julij Slapšak iz Vodice, 4 K; tov. Jos. Kobal iz Dolenje vasi pri Senožčah, 2 K; učiteljstvo v Rajhenburgu 12 K; tov. Fran Ksav. Trošt z Iga, povodom Najvišjega odlikovanja 5 K; tov. Andrej Kmet iz Orkej 4 K; tov. Juraj Režek iz Ljubljane, 5 K; Jakobina Dimnikova iz Ljubljane, 2 K; g. prof. Fran Suher iz Ljubljane, 6 K; skupaj 123-47 K; zadnjič izkazanih 3868-92 K; doslej darovanih 3992-39 K. Bog plati!

Vestnik.

Cenjenim naročnikom! Leto se nagiblje h koncu, zato v ljudno opozarjamo vse cenjene naročnike, ki še niso poravnali naročnine, naj torej store svojo dolžnost. Tudi mi moramo spraviti v red svoje račune, če pa ne dobimo plačane naročnine, jih ne moremo. Torej: prosimo!

Odlikovanja šolnikov povodom cesarjevega jubileja. Red železne krone tretjega razreda je podeljen deželnemu šolskemu nadzorniku Francu Hubadu v Ljubljani in d.ž. šolskemu nadzorniku Nikolaju Ravailecu v Trstu. — Viteški križec Franc Jožefovega reda so dobili ravnatelj Anton Černivec v Ljubljani, profesor dr. A. Gnirs v Gorici in prof. dr. J. Tomišek v Ljubljani. Vladna svetnika sta postala realni ravnatelj dr. Rudolf Junovic v Ljubljani in gimnazij-ski ravnatelj Friderik Simzig v Gorici. — Šolski svetniki so postali: ravnatelj Franc Frisch v Mariboru, profesor Franc Hauptmann v Gradcu, gimnazijski ravnatelj Ivan Kos v Pazinu in Miha Štenta, okrajni šolski nadzornik v Trstu. — Zlati zaslužni križec s krono so dobili: nadučitelj Lovro Letnar v Mengšu, Vinko Parentin, okrajni šolski nadzornik v Kopru, Vinko Parentan, okrajni šolski nadzornik v Poreču, Josip Supanek, okrajni šolski nadzornik v Celju in Gustav Vovšek, okrajni šolski nadzornik in župan v Trbovljah. — Zlati zaslužni križec so dobili: nadučitelj Matija Krauland v Mozlju, ravnateljica Marija Kavčičeva v Idriji, nadučitelj Franc Ština v Črnomlju, nadučitelj Anton Skala v Vipavi, nadučitelj Franc Trošt v Studencu, nadučitelj Božidar Valenta v Ljubljani, Martin Jelovšek, deželni potovalni učitelj v Gradcu, in Mihael Nerat, šolski ravnatelj v Krčevini. — Srebrni zaslužni križec s krono je pa dobil Tomo Lukančič, učitelj v Gabrju pri Rubiji. Na vse strani: Čestitam!

Krško učiteljstvo je priredilo v nedeljo, dne 29. novembra, ob 10. uri dopoldne (ne zvečer, kakor je bilo pomotoma objavljeno) v telovadnici meščanske šole 8. roditeljski sestanek. Prvi je predaval strok. učitelj Maks Hočevar o vzgojni temi: „Kazni in pohvale kot vzgojni sredstvi.“ Predavanje je bilo jako poljudno in poučljivo, in navzoči so poslušali z velikim zanimanjem. Teze govora so sledeče: 1. Kazen in plačilo pri domači vzgoji sta kot umetni sredstvi potrebni. — 2. Kazen ima edino le namen, da pobiljša tistega, ki je grešil. — 3. Kaznuje naj se le v izrednih slučajih. — 4. Začne naj se le z najmanjšo stopnjo kazni, tako da lahko pozneje poljubno kazen zvišamo, če je prestopek večji. — 5. Palica naj se uporablja le tedaj, če so vse druge kazni brezuspešne pri posebno velikih prestopkih. — 6. Kaznuje naj se nikdar v prvi razburjenosti,

pod katerimi se je izvršil prestopok. — K sklepu svojega govora je predavatelj omenil, da imamo vsi učitelji namea in voljo tudi v šoli tako postopati, kakor je razložil o domači vzgoji. Seveda imamo veliko težje stališče kot pa starši, zakaj mi imamo kar po 70—100 učencev pred seboj. Gotovo je med temi veliko takih, ki že od doma ne poznajo sploh druge kazni kot šibo in so za vsako drugo kazen sploh nedostopni. V takih slučajih je seveda tudi učitelj časih primoran, da se posluži tega skrajnega sredstva. Gotovo ne stori tega rad, a če vidi, da je vse zaman, poizkusi še zadnje sredstvo. Noben pameten človek mu ne bo tega zameril, zakaj nihče noče s tem otroku škodovati, ampak hoče ga le spraviti na pravo pot. Vsakdo bodi prepričan, da pri takih otrokih, ki so od doma pravilno vzgojeni t. j. s katerimi niso starši prestopno postopali, pa jih tudi niso razvadili, ne pride učitelj v tak položaj. To se zgodi le pri posebnih cvetih, ki pokvarijo drugače s svojim vedenjem ves razred. — Starši ne smejo biti predobri svojim otrokom in jih ne razvajati z različnimi pohvalami in plačili, varovati pa se morajo tudi, da bi bili prestrogi in bi jih za vsako malenkost prepevali. Časih moramo tudi mladini pustiti njeno veselje. Mladina naj se veseli, kadar je čas za to, ne kratimo ji tega nedolžnega veselja z neumestnim prestrogim ravnanjem. S takim ravnanjem si bomo pridobili srca mladine, da bodo spoznali, da na svetu nimajo večjih dobrtnikov kakor starše in učitelje, tem so torej dolžni ljubezni in spoštovanja. — Nato je predaval okr. šolski nadzornik, gospod Ljudevit Stiasny: „Cesar Franc Jožef I.“ Tudi to predavanje je bilo vrlo zanimivo, posebno ker ga je gosp. predavatelj pojasnil s petdesetimi izbornimi skioptičnimi slikami. S predavanji se bo nadaljevalo. — ik.

Učiteljski dobrotniki. Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta je darovalo županstvo v Idriji na račun pokroviteljine 50 K. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali: tov. Alojzij Koprivec z Roba pri Vel. Laščah; tov. Tomo Kurbus in tov. Tilka Lecker iz Slivnice na Štajerskem, tov. Anton Kadunc iz Tribuč; tov. Eduard Markošek iz Ljubnega na Gorenjskem; tov. Svitko Starec iz Škocijana na Poljani pri Jurklostru. Bog plati!

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta bo začelo izdajati po Novem letu Šolsko knjižnico. V ta namen so darovali tovariši E. Gangl, J. Slapšak in A. Rapč vse svoje spise, ki jih bo najmanj 30 zvezkov. Prvi zvezek Rapčevih in prvi zvezek Slapšakovih spisov sta že v tisku. Vse povesti bodo ilustrovane. Knjige bodo lično in trdno vezane ter se prodajale bržkone po kroni. V enem letu bo izšlo približno 10 zvezkov. Krajni šolski sveti naj postavijo v ta namen primerne vsote v proračun.

Ljubljansko učiteljsko društvo vabi tem potom vse učitelje-pevce na razgovor zastran ustanovitve učiteljskega pevskega zbora. Vsak okraj na deželi ima svoj zbor, le Ljubljana ne, dasi imamo v Ljubljani mnogo izvrstnih pevcev, ki sodelujejo pri Glasbeni Matiji in drugih pevskih društvih. Če umre na deželi učitelj(ica), se poslove tovariši s petjem od njega, le v Ljubljani ga spremimo k počitku brez petja, kar napravlja naravnost na vsakega čuden utisk. Da se to popravi, zato pridite vsi, ki imate dobro voljo, v sredo dne 16. t. m. k „učiteljski telovadbi“, ki je vsako sredo od poldne do osmih na I. mestni šoli, da se ob tej priliki pogovorimo o ustanovitvi učiteljskega pevskega zbora.

Skadiatelj Emil Adamič sestavlja zbirko eno-dvo- in triglasnih domorodnih pesmi za šolsko mladino. Nekajere bo vzel iz svoje spevoigrice „Slava cesarju Francu Jožefu I.“ Tudi to zbirko bo založilo Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta.

Šolska vodstva opozarjamo iznova, da si nabavijo za lokalno učiteljsko ali pa šolsko knjižnico E. Adamičovo spvoigrice „Slava cesarju Francu Jožefu I.“ Tudi okrajne učiteljske knjižnice naj si jo naroče. V knjigi so zbrane raznovrstne pesmi in deklamacije, ki se lahko uporabijo za vsako patriotsko slavnost. Besedilo se dobiva tudi v posebni knjižici. Spvoigrice velja 5 K, besedilo pa 10 h.

Osobna vest. G. Slavoj Dimnik, učitelj v Postojni, je imenovan suplentomj na c. kr. pripravnici za srednje šole v Trstu.

Osebnosti in šolske vesti na Štajerskem. D-ž-lai šolski svet je v svoji seji dne 26. novembra sklenil razširiti petrazrednico v Pobrežju pri Mariboru v šestrazrednico in opustiti paralelo. Nadalje je nastavl nadučitelja na Ponikvi Kodermana za nadučitelja v Veliki Pirešici, d-finitivno učiteljico na Rečici Heleno Dolenc za definitiv. učiteljico v Velenju, učiteljsko suplentico v Šmarju pri Jelšah Emilijo Jurkovič za d-finitivno učiteljico v Šostanju, učiteljskega suplenta na Frankolovem Antona Strigla za d-finitivnega učitelja istotam, provizorično učiteljico pri Sv. Marieti ob Pesnici Ernestino Neubaer za d-finitivno učiteljico istotam in d-finitivno učiteljico na Ponikvi Ano Hrovatin za d-finitivno učiteljico na Veliki Pirešici. Dovoljenje za tečaj v krojaškem risanju je dobila Elizabeta Ertzelsdorfer v Ptujju.

Umrl je v Ljubljani tovariš vpkokojeni učitelj Josip Bizilj, 48 let star. Zapustil je

vdovo in 8 nepreskrbljenih otrok. — Umrla je Julijana Bajc, roj. Kokalj, posestnica v Ljubljani, mati nadučitelja Maksi Bajca in župnika Franca Bajca. N. v. m. p. — Umrla je dne 16. pr. m. v Lindenbergu na Švabskem v starosti 24 let gospa Marica Loisel, rojena Jekovec, sestra g. Cirila Jekoveca in hči pokojnega tovariša Jekoveca. Bila je omožena dve leti. Prej je službovala kot učiteljica v Ljubljani in Domžalah. R. i. p.!

„Zvončkova“ 12. številka ima nekoliko zamude. Cenjene naročnike prosimo potrpljenja.

Vsaka šola na Štajerskem bi se naj naročila na dnevniki, ki ga namerava izdajati „Narodna založba“ v Celju. Prijave je poslati vsaj do 15. t. m. „Narodni založbi“ v Celje.

Velika Trubarjeva slavnost v Trstu. Podpisani vabijo vse tovariše in tovarišice iz Trsta in okolice, bližnje Istre in Goriškega k tej slavnosti, na kateri sodeluje vse naše mlajše učiteljstvo. Prireditelj je bila zvezana z marsikatero težkočo, zato pričakujemo obilne udeležbe, posebno od strani učiteljstva, ki je vedno na svojem mestu. Na snidenje torej v soboto v tržaškem „Narodnem domu!“

Sodelujoči učitelji.

Prošnja. Da se obvarujem gmotne izgube, prosim one cenjene tovariše, ki sem jim bil pred meseci poslal „Spominsko knjižico za mladino“ ali „Domov, deželo Štajersko“ na ogled, pa mi niso knjižice ni plačali ni vrnili, da store eno ali drugo.

V Sevnici, 7. decembra 1908.

I. Mešiček.

Milijonar pl. Gorup je daroval za dijaške ustanove 50.000 K.

V pomoč slov. visokošolcem na Dunaju. „Narodna zveza“ je izbrala v svrhu pomožne akcije stradajočim slov. visokošolcem poseben odbor, v katerem so poslanci: Ivanišević, Korošec, Ploj in Žitnik. Darove sprejema poslanec dr. Ignacij Žitnik (Dunaj, parlament). Beda je velika, pomoč nujna. Akademski miza je zaprta. — Dijaki stradajo. Rodoljubi, pomagajte.

Za slovenskega otroka. Družba sv. Mohorja je v svoji slavnostni seji dne 28. pr. m. sklenila dati kot jubilejski dar „za slovenskega otroka“ vsoto 15.000 kron, in sicer: za koroško šolsko društvo 6000 K; za Družbo sv. Cirila in Metoda 2000 K; za Šolske sestre v Mariboru 2000 K; za Šolski dom v Gorici 1000 K; za Marijanišče v Ljubljani 1000 K; za Salezijanski zavod v Rakovniku 1000 K; za Dijaško kuhinjo v Celju 500 K; za Dijaško kuhinjo v Celovcu 500 K; za Dijaško kuhinjo v Mariboru 500 K; za dijaško kuhinjo v Ptujju 500 K.

Državne subvencije. Te-le obrtne nadaljevalne šole so dobile državno podporo za l. 1908.: ona v Postojni 100 K, v Škofji Loki 440 K, v Krškem 680 K, v Idriji 350 K, v Kranju 250 K, v Šmartnem 650 K, v Metliki 250 K, v Trzinu 200 K, v Radovljici 80 K, v Ribnici 300 K, v Novem mestu 1000 K, v Kamniku 640 K, v Št. Vidu 1473 K, na Bledu 157 K, v Cerknici 100 K in v Ljubljani 1000 K.

Družba sv. Cirila in Metoda je prejela te dni krasne spomine iz Postojnske jame od gospoda Kurnika, ki mu bodi izrečena iskrena zahvala. Kameni iz jame bodo služili kaj dobro pri nazornem pouku v naših šolah. — Družba se je obrnila na rodoljubne slovenske starše, naj ji ti darujejo igrače, ki jih njihovi otroci ne rabijo več, pa so vendar še uporabne. Koliko veselja bosta naredili, rodoljubni starši, naši deci s tem pri božičnicah! Poglejte doma, morda bi se le kaj dobilo za družbo in za deco v njenih šolah! — Za Božič in novo leto si preskrbi družba za svoje odjemalce krasne razgladnice v bogati izbiri, ki bodo gotovo vsakega zadovoljevale in to v vsakem oziru. Naročila sprejema družba sv. Cirila in Metoda, Ljubljana.

Iz dolinske županije v Istri nam poročajo: Dne 2. decembra smo praznovali 60letni jubilej Nj. Vel. Franca Jožefa I. Ne bomo popisovali te slavnosti, ker gotovo je da se je ta slavnost praznovala po vseh županijah več ali manj slovesno in če bi hoteli vse to opisovati v „Tovarišu“, bi se nabralo gotovo mnogo preveč gradiva. Ne moremo vendar opustiti druge znamenitosti, ki se je izvršila v naši županiji na ravno isti dan in v zvezi s cesarjevim jubilejem; namreč blagoslovila sta se isti dan temeljna kamena za novo poslopje štirirazredne ljudske šole v Dolini in za novo šolsko poslopje dvorazredne ljudske šole v Boljuncu. Obe šoli se bosta imenovali jubilejski šoli in s tem je poskrbljeno na najboljši način, da se bo spominjalo tukajšnje ljudstvo redkega jubileja Nj. Veličanstva. — Ko bosta šoli dozidani, bodo preskrbljene vse šolske občine v tukajšnji občini s primernimi šolskimi poslopji, ki jih je pa po številu pet, namreč: Dolina, Boljunc, Boršt, Osp in Rimanje. Za Boršt sta se zidali novi šolski sobi, za Rimanje novo šolsko poslopje, za Osp se je tudi prezidalo in popravilo šolsko poslopje in ko bosta novi šole za Dolino in Boljunc, bo preskrbljeno za vse, razen da bo potreba v Rimanjih prizidati še eno šolsko sobo, ker tudi tam bo razširjena šola v dvorazrednico. — Ne moremo, da bi ne povedali, da se je vse to naredilo v času, kar vodi našo županijo velezaslužni mož g. Josip Pangerc. Tudi v dolinski županiji so bili